

.....
kod pracy ucznia

.....
pieczętka nagłówkowa szkoły

KONKURS POLONISTYCZNY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH
ETAP SZKOLNY

Drogi Uczniu,

witaj na I etapie konkursu polonistycznego. Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- Arkusz liczy 12 stron i zawiera 11 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś ten fakt Komisji Konkursowej.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi.
- Nie używaj korektora.
- Oceniane będą tylko te odpowiedzi, które zostały umieszczone w odpowiednim, wykropkowanym pod pytaniem, miejscu.
- Brudnopis nie będzie oceniany.

Czas pracy:

60 minut

Liczba punktów
możliwych

do uzyskania:

50

Pracuj samodzielnie.

Powodzenia!

*Tak więc estetyka może być pomocna w życiu
nie należy zaniedbywać nauki o pięknie* (Zbigniew Herbert)

*Piękno jest prawdą, prawda pięknem – tylko tyle można wiedzieć i warto wiedzieć tu,
na ziemi* (John Keats)

Tekst I

Miron Białoszewski

Szare eminencje zachwytu

Jakże się cieszę,

ze jesteś niebem i kalejdoskopem,
ze masz tyle sztucznych gwiazd,
ze tak świecisz w monstrancji jasności,
gdy podnieść twoje wydrążone
pół-globu
dokoła oczu,
pod powietrze.

Jakżeś nieprzecedzona w bogactwie,
łyżko durszlakowa!

Piec też jest piękny:

ma kafle i szpary,
może być siwy,
srebrny,
szary – aż senny...

a szczególnie kiedy

tasuje błyski
albo gdy zachodzi
i całym rytmem swych niedokładności
w dzwonach palonych
polanych biało
wpływa w żywioły
obleczeń monumentalnych.

(Miron Białoszewski, *Szare eminencje zachwytu*, [w:] tegoż, *Wiersze*, Państwowy Instytut Wydawniczy 1976, s. 43)

Zadanie 1. (0-3) **Przeczytaj uważnie wiersz Mirona Białoszewskiego. Odpowiedz na następujące pytania:**

a) Co oznacza frazeologizm „szara eminencja”? (0-1)

.....
.....
.....

b) Do czego Miron Białoszewski odniósł słowo „eminencja” i jakie dzięki temu stworzył nowe znaczenia? (0-2)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tekst II

Zbigniew Herbert

Modlitwa Pana Cogito - podróżnika

Panie

dziękuję Ci że stworzyłeś świat piękny i bardzo różny

a także za to że pozwoliłeś mi w niewysłowionej dobroci Twojej
być w miejscach które nie były miejscami mojej codziennej udręki
- że nocą w Tarquinii leżałem na placu przy studni i spiż rozkołysany
obwieszczał z wieży Twój gniew lub wybaczenie

a mały osioł na wyspie Korcyra śpiewał mi ze swoich niepojętych
miechów płuc melancholię krajobrazu

i w brzydkim mieście Manchester odkryłem ludzi dobrych i rozumnych

natura powtarzała swoje mądre tautologie:
las był lasem morze morzem skała skałą

gwiazdy krążyły i było jak być powinno - *Iovis omnia plena*

- wybacz - że myślałem tylko o sobie gdy życie innych okrutnie
nieodwracalne krążyło wokół mnie jak wielki astrologiczny zegar
u świętego Piotra w Beauvais

że byłem leniwy roztargniony zbyt ostrożny w labiryntach i grotach

a także wybacz że nie walczyłem jak lord Byron o szczęście ludów podbitych
i oglądałem tylko wschody księżyca i muzea

- dziękuję Ci że dzieła stworzone ku chwale Twojej udzieliły mi części swojej tajemnicy
i w wielkiej zarozumiałości pomyślałem
że Ducio van Eyck Bellini malowali także dla mnie

a także Akropol którego nigdy nie zrozumiałem do końca
cierpliwie odrywał przede mną okaleczone ciało

- proszę Cię żebyś wynagrodził siwego staruszka który nie proszony
przyniósł mi owoce ze swego ogrodu na spalonej słońcem
ojczyźnej wyspie syna Laertesza

a także Miss Helen z mglistej wysepki Mull na Hebrydach za to
że przyjęła mnie po grecku i prosiła żeby w nocy zostawić
w oknie wychodzącym na Holy Iona zapaloną lampę aby światła
ziemi pozdrowiały się

a także tych wszystkich którzy wskazywali mi drogę i mówili *kato kyrie kato*

i żebyś miał w swej opiece Mamę ze Spoleto Spiridiona z Paxos
dobrego studenta z Berlina który wybawił mnie z opresji a potem
nieoczekiwanie spotkany w Arizonie wiozł mnie do Wielkiego Kanionu
który jest jak sto tysięcy katedr zwróconych głową w dół

- pozwól o Panie abym nie myślał o moich wodnistookich szarych
niemądrych prześladowcach kiedy słońce schodzi w Morze
Jońskie prawdziwie nieopisane

żebyś rozumiał innych ludzi inne języki inne cierpienia

a nade wszystko żebyś był pokorny to znaczy ten który pragnie
źródła

dziękuję Ci Panie że stworzyłeś świat piękny i różny

a jeśli jest to Twoje uwodzenie jestem uwiedzony
na zawsze i bez wybaczenia

(Zbigniew Herbert, *Modlitwa Pana Cogito – podróżnika*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, wydawnictwo A5, Kraków 2005, s. 242-243)

Zadanie 2. (0-2) Podkreśl terminy, które odnoszą się do tego liryku.

wyliczenia motyw mitologiczny kontekst biograficzny afirmacja świata porównanie metafora animizacja apostrofa personifikacja wielokulturowość groteska parodia

Tekst III

„W powietrzu powstaje nowy proces biologiczny tak fantastyczny, o jakim marzył chyba jedynie Leonardo da Vinci. Pasy, którymi przed startem przywiązują myśliwca do maszyny, są wymownym symbolem. W małej kabinie pilot nie może się ruszać i jest w niej zamknięty jak mózg w czaszce. To rzeczywiście mózg w czaszce metalowego ptaka (...). Człowiek dosłownie wrasta w maszynę, zespala się z nią w jedno żywe ciało. Jest to już nowy stwór, na poły ludzki, na poły mechaniczny. Wrażliwsi myśliwcy wyraźnie odczuwają, że nerwy ich sięgają do końca skrzydeł samolotu. Czują je tam zupełnie namacalnie i zmysłowo, a gdy przeciwnik rozpląta im skrzydło, doznają wstrząsu, jak gdyby zraniono im własne członki”

(Arkady Fiedler, *Dywizjon 303*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1985)

Zadanie 3. (0-2) **Na podstawie fragmentu oraz znajomości treści lektury oceń, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe. Zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź.**

stwierdzenie	prawda	fałsz
1. Fragment lektury przedstawia proces reifikacji pilota i personifikacji maszyny.		
2. Zabiegi językowe reifikacji i personifikacji pozwalają lepiej odzwierciedlić sytuację zespolenia człowieka z maszyną.		
3. Fragment ukazuje przykład inwokacji maszyny i hiperbolizacji pilota.		
4. Wielokrotne zabiegi językowe inwokacji i hiperbolizacji doskonale odzwierciedlają spontaniczną precyzję działań pilota.		
5. „Dywizjon 303” możemy zaliczyć do kanonu lektur pisanych „ku pokrzepieniu serc”.		

Tekst IV

„Ewa zapaliła światło i jak zwykle odczuła głębokie estetyczne zadowolenie na widok czystych, czarnych i białych linii i płaszczyzn tego wnętrza. Mieszkanie było jej prawdziwym hobby i dowiodła wszystkim swego smaku, urządzając je wyłącznie w tych dwóch kolorach – w czarnym i białym. W tym graficznym wnętrzu jedyną płaszczyznę koloru stanowiły książki w obramowaniu pnącej zieleni. Wszystkie inne drobiazgi utrzymane były z żelazną konsekwencją w gamie czarno-białej. Nawet róże, które kupiła wczoraj, były białe (w czarnym wazonie). Kuchnia nie zawierała żadnych innych kolorów poza bielą. (...) Ewa – poruszając się z przyjemnością po tym lśniącem laboratoryjnym wnętrzu – zrobiła sobie mocnej kawy, potem się umyła i przebrała w łazience wyłożonej czarnymi kafelkami, wreszcie zaczęła się zbierać do wyjścia”.

(Małgorzata Musierowicz, *Opium w rosole*, Wydawnictwo Akapit Press, Łódź 1999, s. 178)

Zadanie 6. (0-2) „Redaktor” testu nie przyłożył się do swojej pracy ;-). Okazało się, że błędnie przepisał wiersz Wisławy Szymborskiej. Odnajdź dwa błędy i przedstaw prawidłową pisownię tych wyrazów.

.....

Zadanie 7. (0-2) Wybierz z ramki i wpisz w odpowiednie miejsca wyrazy związane z postacią Platona.

Arystokles	Platona	najpiękniejszym	pożądliwej	męstwo	mądrość	przyrody
dusza	matematyczną	dialogami	Akademos	Sokratesa	bary	sprawiedliwość

Nauczyciel gimnastyki miał młodzieńcowi, którego imię było....., dać przydomek „.....” za jego szerokie. Mając lat dwadzieścia, poznał..... Założył szkołę w gaju Wszystkie dzieła Platona są Miał rozległą wiedzę..... Dla Platona była przede wszystkim czynnikiem życia. Badając zjawiska szukał dla nich nie tylko przyczyn, lecz także celów; przyjąwszy, że świat jest „..... z tworów”. Trzy są tedy cnoty odpowiednio do trzech części duszy: jest cnotą części rozumnej, - impulsywnej, panowanie nad sobą -; ponadto potrzebna jest czwarta cnota - – łącząca wszystkie części duszy i utrzymująca wśród nich ład.

(na podstawie: Władysław Tatarkiewicz, *Platon*, [w:] tegoż, *Historia filozofii*, tom I, Państwowe Wydawnictwa Naukowe, Warszawa 1970, s. 70-92.)

Zadanie 8. (0-1) Często spotykane w praktyce wyrażenia typu: „były ekspikarz”, „eksport za granicę”, „końcowa pointa”, „potencjalne możliwości”, „tradycyjnym zwyczajem”, „wzajemna współpraca” określamy mianem.....

Zadanie 9. (0-6) W tekście piosenki Grzegorza Turnaua *Wszystko co piękne* (śl. Jerzy Zagórski) odnajdziemy dwa pozornie/wzajemnie wykluczające się sądy:

Wszystko co piękne jest przemija
Wszystko co piękne jest zostaje

Sformułuj po trzy argumenty do każdego z tych sądów w taki sposób, by potwierdzały one zasadność stwierdzenia.

a) *Wszystko co piękne jest przemija*

.....
.....
.....
.....
.....
.....

b) *Wszystko co piękne jest zostaje*

.....

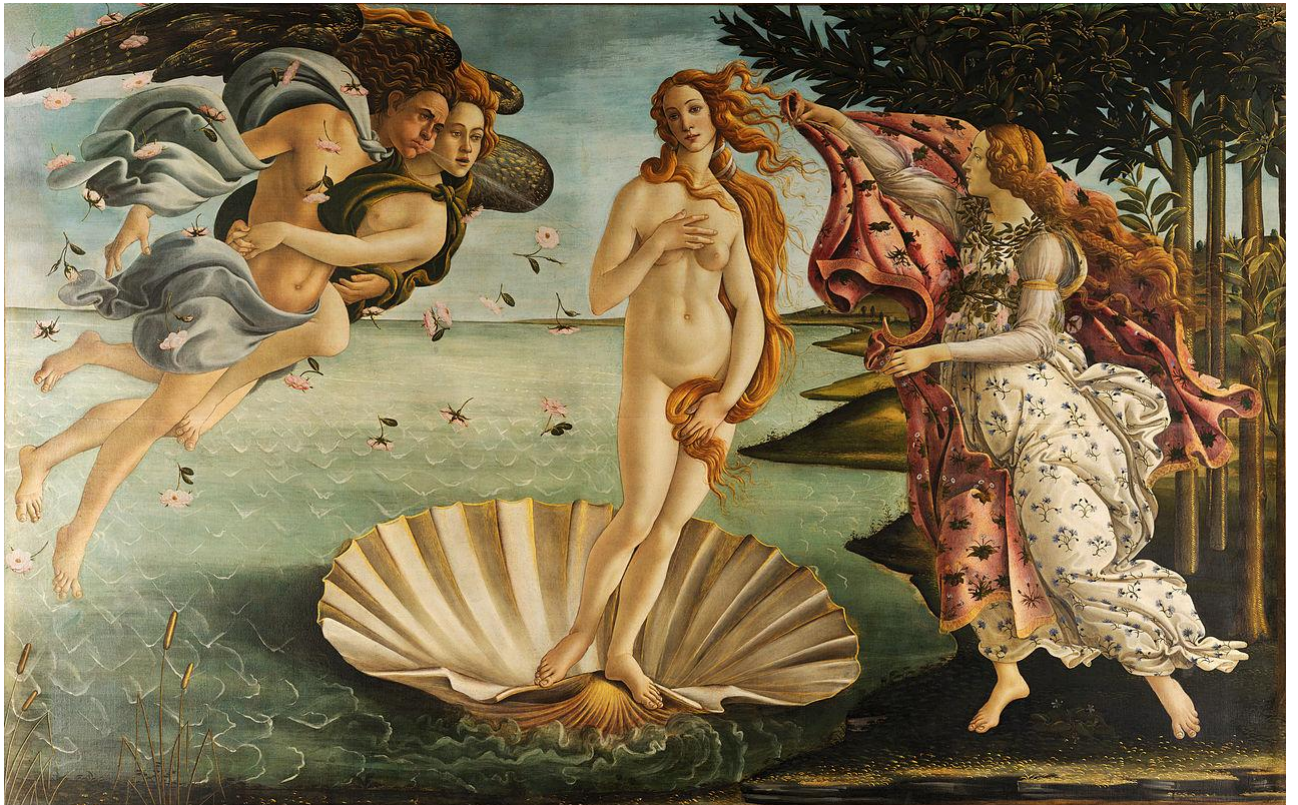
.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0-5)

a) **Uzupełnij tekst odpowiednimi imionami postaci. (0-1)**

W prawej części obrazu znajduje się (jedna z bogiń pór roku), zaś w lewej Botticelli umieścił dwie splecione i wzbudzające lekki powiew postacie. Są to, kierujące ku brzegowi muszlę, na której stoi italska bogini wiosny i miłości, czyli

b) **Scharakteryzuj kolorystykę, światłocienie, linie i tonację obrazu, (0-2)**

.....

.....

.....

.....

Brudnopis